

12 март - Житие на преподобния Симеон Нови БОГОСЛОВ*

Преподобният Симеон се родил около 949г. в село Галат (обл. Пафлагония –в Сев.част на Мала Азия) от знатни и богати родители Василий и Теофания. От дете показвал големи способности, бил с кротък и благоговеен нрав и обичал уединението. Когато поотраснал, родителите му го изпратили в Константинопол да се учи и той скоро преминал т. н. граматически курсове. Следвало да премине и философските, но се отказал от тях, боейки се да не се увлече от нещо непотребно под влияние на другарите си. Чичо му, при когото живеел, искал да го въведе в служебна кариера и го представил на царете братя Василий и Константин Порфирородни и те го причислили към чина на царедворците.

Но преподобният Симеон малко се интересувал от това. Желанията му били устремени другаде и друго лежало на сърцето му. Още по време на учението си той се запознал със стареца Симеон, когото наричали Благоговейни, често ходел при него и във всичко се ползвал от съветите му. Искрено желаел по-скоро да се отрече от светския живот; но старецът го уговарял да изчака, докато съзрее и благото му намерение се вкорени още по-дълбоко в него, тъй като бил още твърде млад. Старецът не го оставял без своите съвети и ръководство, подготвяйки го за монашески живот и сред суетата на света.

Преподобният Симеон не обичал да си угажда и всичкото си свободновреме посвещавал на четене и молитва. Старецът му давал книги и му казвал на какво трябва особено да обърне внимание в тях. Веднъж, като му връчил книгата с писанията на Марк подвижник, старецът му посочил различни изречения в нея, съветвайки го да ги обмисли внимателно и да се ръководи от тях в поведението си. Сред тях било и следното: *ако желаеш винаги да имаш душеспасително ръководство, внимателно се вслушвай в съвестта си и без отлагане изпълнявай това, което тя ти внушава.* Преподобният Симеон приел това изречение като дадено от устата на Самия Бог и взел решение строго да внимава и да се вслушва в съвестта си, вярвайки, че тя, като глас Божий в сърцето, винаги му внушава само това, което е спасително за душата му. От тогава той изцяло се предал на молитва, бодърствайки до полунощ и хранейки се само с хляб и вода. Така той все повече и повече се вглъбявал в себе си и в Божията област. В това време той се удостоил с благодатното просветление, което сам описва в словото за вярата, говорейки сякаш за друг младеж. Тогава Божията благодат му дала да вкуси цялата сладост на живота по Бога и с това му отнела вкуса към всичко земно.

След това у него естествено се проявило силно желание да остави света. Но старецът не намирал за добре да удовлетвори това благо желание веднага и го убедил да потърпи още.

Така изминали шест години. По това време той прочел в Лествицата, че безчувствието е умъртвяване на душата и смърт на ума преди телесната смърт - и възревнувал завинаги да изгони от душата си болестта на безчувствието. За тази цел той излизал нощем на гробището и там усърдно се молел, размисляйки за смъртта и за бъдещия съд. Поради това никаква красота не го пленявала .. Плачът станал негова храна. Накрая дошло време да се върне в Константинопол. Баща му го молел да остане у дома, докато го изпрати от този свят; но като видял накъде е устремено пламенното желание на сина, с любов и с благословение се простил с него.

Времето на завръщането в Константинопол за преподобния Симеон било време на отричане от света и на постъпване в манастир. Старецът го приел в отеческите си обятия и го представил на игумена на своята Студийска обител - Петър; но той го предал обратно в ръцете на същия велик Симеон Благоговейни. Старецът го въвел в една неголяма килийка, която по-скоро наподобявала гроб, и там му описал порядките на монашеското житие. Той му казвал: слушай, сине мой, ако искаш да се спасиш, ходи в църквата, без да пропускаш, и стой там с благоговейна молитва, без да се обръщаш насам-натат и да започваш беседа с някого; не ходи от килия в килия; не бъди дързък, пази ума си от блуждаене, като внимаваш над себе си и мислиш за своята греховност, за смъртта и съда. Но в своята строгост старецът спазвал благоразумна мяра, грижейки се за това - неговият питомец да няма пристрастие дори към строгите подвизи. Затова понякога му определял тежки и унижителни послушания, а друг път - леки и почетни; понякога усилвал поста и бдението му, а друг път го заставлял да приема храна до насита,

като по всякакъв начин го приучвал към отричане от своята собствена воля.

Преподобният Симеон искрено обичал своя старец, почитал го като мъдър отец и в нищо, нито на косъм, не отстъпвал от неговата воля. Той така благоговееел пред него, че целувал мястото, на което старецът извършвал молитва.

Такъв живот не минава без изкушения и врагът скоро започнал да ги устройва. Той му причинявал отегчение и разслабване в цялото тяло, след което следвало помрачаване на мислите до такава степен, че му се струвало, че не може нито да стои, нито да отвори уста за молитва, нито да слуша църковна служба. Като разбрал, че това състояние съвсем не прилича нито на обичайната умора от трудовете, нито на болест, преподобният се въоръжил против него с търпение, принуждавайки се в нищо да не си отстъпва, а напротив, да напруга себе си против това, което му се внушава. С Божия помощ и по молитвите на стареца борбата се увенчала с победа. Изкушението преминало и преподобният от благодарност към Избавителя решил оттогава никога да не сяда по време на богослужение, дори когато това се разрешавало от устава.

След време се надигнали роднините, даже и родителите му, уговаряйки го да намали строгостта или дори съвсем да остави монашеството.

Накрая врагът въоръжил против него братята от обителта, неговите сподвижници, на които не допадал неговият живот, макар и сами да не обичали разпуснатостта. Преподобният Симеон не обръщал внимание нито на похвалите, нито на неодобрението, нито на почитта и строго се придържал към установените от неговия старец правила на вътрешен живот и външно поведение- да бъде твърд и мъжествено да търпи всичко, и особено да се старае върху душата си, че тя преди всичко да бъде кротка, смирена, проста и незлобива, защото само в такива души обича да обитава благодатта на Светия Дух.

Междувременно недоволството сред братята все повече нараствало и виждайки, че съблазънта се усилва, старецът отвел своя питомец при славния тогава Антоний, игумен на манастира "Свети Мамакт", като не го оставил в своето ръководство. Преуспяването му в подвижничеството, не само външно, но и вътрешно, давало надежда, че и занаяпред ревността му към него няма да отслабне. Затова старецът решил да го постриже в пълно монашество и да го облече в схима.

Това радостно събитие обновило и усилило подвижническите добродетели на преподобния. Той изцяло се предал на уединение, четене, молитва и богомислие; по цяла седмица вкусвал само зеленчуци и семена, и само в неделите сядал на братската трапеза; спял малко, на пода; в неделя и на празници извършвал всенощно бдение, стоейки на молитва от вечерта до сутринта; никога не произнасял празна дума; винаги стоял затворен в килията и ако някога излизал навън да поседи на пейката, изглеждал като облят в сълзи и на лицето си носел отблясък от молитвен пламък; четял най-вече житията на светиите и след като се насищал, сядал над ръкоделието си - да преписва нещо за манастира и старците или за себе си; с първия удар на клепалото ставал и бързал към църквата, където с молитвено внимание изслушвал богослужебното последование; когато се отслужвала света литургия, всеки път се причастявал със светите Христови Тайни и целия този ден прекарвал в молитва и богомислие; по времена четиридесетницата прекарвал пет дни без храна, а в събота и неделя сядал на братската трапеза и ядял, каквото се давало на всички. Не лягал да спи, а само облягал глава на ръцете си и заспивал за някой час. Две години живеел така в новата за него обител, израствайки в добронравието и обогатявайки се със знанието чрез четенето на словото Божие, чрез своето собствено богомислие и беседата с почитани старци, особено със Симеон Благоговейни и игумена Антоний. Накрая тези старци разсъдили, че вече е време преподобният Симеон да сподели и с други придобитите от него съкровища на духовна мъдрост и му възложили послушание - да казва поучения в църквата за назидание на братята и на всички християни. Езикът му обикновено бил прост. Но истините на нашето спасение той ги излагал разбираемо за всички, без простотата на езика му да намалява тяхната висота и дълбочина. С удоволствие го слушали дори и старците.

Не след дълго Симеон Благоговейни изявил желание да го освети с иерейско ръкоположение. По това

време починал игуменът на обителта и братята единодушно избрали за игумен преподобния Симеон. Така той едновременно приел и иерейско посвещение, и бил възведен в игуменство от тогавашния патриарх Николай Хрисоверг. Преп.Симеон съдел за свещенството и игуменството не външно, а по същество; с голямо внимание, благоговение и преданост към Бога. За това той се удостоил, както покъсно уверявал, в минутите на ръкоположението, с особена Божия милост: усещане за слизаща над него благодат в сърцето, с някаква невидима светлина, осеняваща го и проникваща в него. Това състояние се възобновявало в него всеки път, когато служел литургия през всичките 48 години на неговото свещенство.

Като станал настоятел на обителта, първата работа на преподобния била обновяването и, защото тя в много части била остаряла. Същевременно подобрил трапезата и установил правило всички да ходят на нея, а не да се хранят отделно.

Числото на братята започнало да се увеличава . Неговата слава и славата на обителта се носела навсякъде и събирала около него всички ревнители на живота в истинско отричане от света. Той приемал всички, назидавал ги и ги извеждал към съвършенство със своето ръководство. Но и всички те били като сонм безплътни ангели, непрестанно хвалещи Бога и служещи Му.

Като устроил така своята обител, преподобният Симеон изявил желание да се уедини в безмълвие, като наставил новия игумен и братята как да живеят под неговото управление и като поискал прошка от всички, се отдалечил в избрана от него килия за безмълвие, богомислие, четене на Писанията, в трезвение и различаване на помислите.

По това време той пишел повече аскетически поучения във вид на кратки изречения, чийто образец имаме в достигналите до нас негови деятелни и умозрителни глави.

Но на преподобния не било съдено докрай да се наслаждава на ненарушим покой. Неговият старец, духовен отец и ръководител, Симеон Благоговейни, отишъл при Господа в дълбока старост, след 45 годишно строго подвижничество. Преподобният Симеон, знаейки неговите подвижнически трудове, чистотата на сърцето, близостта му до Бога и осеняващата го благодат на Светия Дух, съставил похвални слова, песни и канони в негова чест, всяка година тържествено празнувал паметта му и нарисувал икона в негова чест. Може би на неговия пример подражавали и други в обителта и извън нея, защото Симеон Благоговейни имал много ученици и последователи сред монасите и миряните. Тогавашният патриарх Сергей, като чул за това, повикал преподобния Симеон при себе си и го попитал за празника и празнувания. Но като видял какъв висок живот водел Симеон Благоговейни, не само не се противил на честването на неговата памет, но и сам започнал да взема участие в него, изпращайки кандила и тамян.

Така минали шестнадесет години и тогава Стефан, бивш Никомидийски митрополит, много образован и силен в словото, който оставил епархията си и живеел в Константинопол, бил приближен на патриарха и двора. Този човек от мира сега, като чул как навсякъде възхваляват мъдростта и светостта на преподобния Симеон, и особено неговите дивни писания, съставени за поучение на търсещите спасение, се изпълнил със завист против него. Като прелистил писанията му и ги намерил за недостатъчно научни и риторични. От охулването на писанията той искал да охули и самия преподобен, но не намирал нищо укорително в живота му и със зломислието си се спрял на неговия обичай да празнува паметта на свети Симеон Благоговейни. Този обичай му се видял противен на църковните порядки и съблазнителен. Пред патриарха и близките до него архиереи, тий оклеветил праведния в беззаконие.

Така около две години се водела война между правдата на преподобния и лъжата на Стефан.

Това движение придобивало все по-обезпокоителен характер и досажданията към патриарха и архиереите по този повод нямали край. Търсейки начин да въздворят мир, те решили, че за успокояване на умовете може би ще е достатъчно отстраняването на преподобния Симеон от Константинопол.

Като решили това, те заповядали на преподобния да си намери друго място за безмълвие, извън Константинопол. Той с радост се съгласил, обичайки безмълвието, което често и с такива тревоги се

нарушавало в града. Преподобният обикнал една местност близо до Константинопол, където се намирала старата църквица на света Марина, и се заселил там.

За да няма недоволство от страна на неговите почитатели той им написал обяснение, защо станало така и ги уверил, че нещата за него сега са много по-добри, понеже на новото място ще му бъде много по-спокойно. Построена била обител. Като събрал ново братство и установил монашеските порядки в него, преподобният Симеон отново се отстранил от всичко и останал в безмълвие с обичайните за него подвизи, посвещавайки всичкото време, освен случайните беседи с нуждаещите се от съвет, на писането на назидателни слова, подвижнически наставления и молитвени химни.

Оттогава животът му преминавал спокойно до самия му край.

Той съзрял в мъж съвършен, в пълната възраст на Христовото съвършенство, и се явил богато украсен с благодатни дарове. От него излизали предсказания, отнасящи се до отделни лица, които се оправдавали на дело; по неговите молитви ставали немало изцеления, които той извършвал, като заповядвал да се помазват с елей от кандилото, горящо пред иконата на света Марина.

Минали тринадесет години от пребиваването на преподобния в новата обител и приближил краят на неговия земен живот. Като почувствал близостта на своя изход, той повикал при себе си учениците си, дал им необходимите наставления, и като се причастил със светите Христови Тайни, им казал да пеят молитвата за изход на душата от тялото, по време на която, молейки се, си отишъл, като казал: в Твоите ръце, Господи, предавам духа си!

Тридесет години по-късно се явили неговите свети мощи (в 1050 г.), изпълнени с небесно благоухание и прославени с чудеса. Паметта на преподобния Симеон Нови Богослов се чества на 12 март, деня на неговата смърт.

Неговите богомъдри писания съхранил и предал за всеобща употреба ученикът му Никита Стифат, на когото сам преподобният възложил това, и който още през живота му ги преписвал и ги събрал в едно.

* Със съкращения от житието, съставено от Никита Стифат